

LZD5777

ENTOMOLOGICKÉ PŘÍRUČKY

IV.

EVROPŠTÍ NOSATCI RODU DORYTOMUS

STEPHENS.

NAPSAL ROMUALD FORMÁNEK.

(S 1 OBRÁZKEM V TEXTU A TABULKOU.)

VŠECKA PRÁVA VYHRAŽENA.

V PRAZE 1909.

NÁKLADEM ČESKÉ SPOLEČNOSTI ENTOMOLOGICKÉ, TISKEM DRA ED. GRÉGRA A SYNA.

Knihovna ÚZEI

246 01 2492336 0

ENTOMOLOGICKÉ PŘÍRUČKY

IV.

EVROPŠTÍ NOSATCI
RODU DORYTOMUS

STEPHENS.

NAPSAL ROMUALD FORMÁNEK.

(S 1 OBRÁZKEM V TEXTU A TABULKOU.)

VŠECKA PRÁVA VYHRAŽENA.

V PRAZE 1909.
NÁKLADEM ČESKÉ SPOLEČNOSTI ENTOMOLOGICKÉ, TISKEM DRA ED. GRÉGRA A SYNA.

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ
EKONOMIKY A INFORMACÍ
Zemědělská a potravinářská knihovna
přírodné číslo 13294 / 2011

L2D 5777

EE 462/27
Katedra dendrologie a geobotaniky
lesnické fakulty VŠZ v Praze
Praha 6, Technická 1903

1401/63

Obr. 2.

Obr. 5.

Obr. 6.

Obr. 3.

Obr. 4.

Obr. 2. *Dorytomus Schönherrii* Faust. ♀ — Obr. 3. *Dorytomus nebulosus* Gyl. ♀
Obr. 4. *Dorytomus dorsalis* L. ♀ — Obr. 5. *Dorytomus melanophthalmus* Payk. ♂
Obr. 6. *Dorytomus salicinus* Gyll. ♂

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

Rod Dorytomus *Stephens* náleží do desáté podčeledě Curculionidů Erirrhinae, jest v Evropě zastoupen 26 druhy, z nichž se 23 druhů vyskytuje v zemích sudetských. Jednotlivé druhy jsou si většinou velmi podobny a jsou proto ve sbírkách často zaměňovány. Aby se tak nedělo, jest účelem práce této.

Rod *Dorytomus* vykazuje nosec oblý, zřídka u kořene tlustší než u úst, nepravidelně nebo v řádkách tečkovaný, rovný neb více méně prohnutý. Žlábký tykadlové dosahují ke spodnímu okraji očí, jsou od základny tykadel k ústům více méně prodlouženy dosahující někdy až k nim. Brada uprostřed dvojitého hrdelního výkrojků umístěná jest skoro celá dolním pyskem pokryta.

Tykadla jsou lomená, mezi středem a koncem nosce, někdy u samých úst vkloubená, násadec dosahuje k okraji očí, bičík je sedmičlený, první jeho článek tlustší a mnohem delší druhého, tento vždy, někdy však jen málo, delší ostatních, třetí a pátý zřídka kratší než přilehlé, sedmý zřídka širší než šestý a vždy od zřetelně článkované paličky ostře oddělený.

Štít v místě nejširším jest vždy užší než krovky, zadní kraj rovně, přední šikmo dolů uťatý, někdy za očima nepatrně vykrojený, uprostřed řidčeji než po stranách tečkovaný, tečkování hlavy na čele malou jamkou zdobené jest tak jemné ano mnohdy i jemnější než předního kraje štítového, zadní kraj štítu jest obyčejně po stranách více méně vmáčkнутý.

Štítek jest vždy patrný, zaokrouhlený, hladký neb tečkovaný.

Krovky jsou u kořene více méně vykrojené, s rameny vždy znatelnými, vzadu buď společně zaokrouhlené neb oble zúžené, někdy jednotlivě oble zúžené, každá s deseti řádkami teček, z nichž devátá až k poslední třetině nebo čtvrtině krovek rýhovitě jest prohloubena, s desátou skoro splývá a teprve před koncem od této zřetelně jest oddělená, ostatní řádky blíže švu a vzadu jsou hlubší, čím blíže ke stranám tím mělčí; pátá mezera na konci více méně zduřená, někdy i konec krovek a místo, kde se druhá a devátá mezera stýkají, nádorovitě vystouplé, okraj krovek pod rameny slabě, nad zadními kyčlemi dlouze vykrojený.

Kraj prosterna jest široce vmáčkнутý, buď úplně rovný nebo výkrojkem ohraničeným po stranách lesklými, zvýšenými lištami zdobený. Tvar a obrvení tohoto kraje jsou znamenitou pomůckou pro rozdělení druhů ve skupiny.

Přední kyčle jsou sblížené, přilehlé, u zadní strany prosterna vkloubené, kyčle prostředního páru noh více méně úzkým, na konci tupě trojhraným, po celé délce stejně širokým výběžkem prosterna odděleně, zadní kyčle příčné, až ke stranám krovek sahající, podobně jak u prostředních utvářeným, však širším bříšním výběžkem oddálené. Zadohrudí jest obyčejně silněji tečkované než sternity.

Prostřední pár noh jest nejkratší, přední buď tak dlouhý nebo kratší a jen u druhu longimanus delší zadního páru. Příkyčlí všech noh odstávají, směřují dolů a jsou štětinkou zdobena. Stehna jsou sotva znatelně zploštělá, více méně zduřená, před koncem více méně vykrojená a ozubená. Holeně jsou ke konci více méně rozšířené, zřejmě zploštěné, na zevní straně rovné, zřídka a to jen před samým koncem slabě vykrojené, konec jest pak šikmo dovnitř utatý, na vnitřní straně obou předních párů noh zahnutým, u zadního páru noh rovným trnem ozbrojený. Druhý článek chodidel jest nejkratší, tak široký jako první, třetí značně širší, hluboce vykrojený, poslední vyčnívá as polovinou z třetího a jest dvěma mohutnými drápkami opatřen.

Tělo jest tenkými, jemnými, zřídka na prsou hustěji seskupenými neb na krovkách šupinkovitými, v tečkách v kloubenými chloupky pokryté.

U ♂ jsou dva břišní sternity podélně vyhloubeny, nosec často nápadně kratší než u ♀ a oči více sblížené.

Dorytomus liší se od příbuzných u nás se vyskytujících rodů *Erirrhinus Schönherr* a *Notaris Stephens* volným dolním pyskem, žlábký tykadlovými ke spodnímu okraji očí dosahujícími, čtyřhrannými epimerami prosterna, desátou řádkou teček na krovkách sblíženou, nad kyčlemi zadního páru noh skoro splývající s devátou a stehny ozubenými, jinak utvářenými holeněmi, výběžkem břišním širokým, zadní kyčle oddalujícím a kratším druhým břišním sternitem; od rodu *Icaris Fournier* stehny ozubenými, holeněmi nezahnutými, na vnitřní straně hrbolky neopatřenými, druhým břišním sternitem kratším a lalůčky náočními nevyvinutými.

Dorytomi žijí na vrbách, topolech a olších, vyskytují se častěji na jednom a též stromě současně ve více druzích.

Druhy *lapponicus Sahlberg* ve Finsku žijící a *nothus Rey* z Lyonu popsany zůstaly mně neznámými.

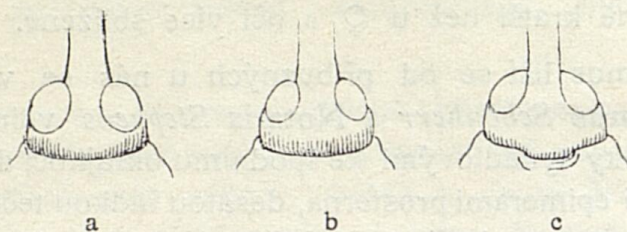
Za ochotné provedení obrázků ku práci této vzdávám díky panu professorovi Vl. Zoufalovi v Prostějově.

Přehled druhů.

1. Přední kraj prosterna rovný neb jen nepatrně vykrojený, 4., 5. a 6. mezera před koncem krovek nádorovitě zvýšená, hustěji seskupenými, v podobě světleji zbarvené tečky vystupujícími chloupky zdobená. 2
- Přední kraj prosterna s výkrojkem na obou koncích zvýšenou, lesklou lištou ohraničeným a krátce obrveným; krovky před koncem buď ploché neb jen nepatrně zduřelé a v místě tom světlejšími chloupky neopatřené. Obr. 1., c . III. skupina.
2. Prosternum na předním kraji hustě obrvené . . I. skupina.
- Prosternum neobrvené II. skupina.

I. skupina.

1. Brvy na předním kraji prosterna nestejně dlouhé, ve středu kratší, proti očím dvakrát delší, při skloněné hlavě až do středu očí sahající Obr. 1, a 2
- Brvy na přední straně prosterna stejně dlouhé, při skloněné hlavě do očí nezasahující. Obr. 1, b 3

Obr. 1. Přední kraj prosterna druhů a) *Schönherri* Faust, b) *validirostris* Gyll., c) *melanophthalmus* Payk.

2. Čelo mezi temenem a noscem sedlovitě prohnuté, přední nohy delší zadních, nápadně tenké, prvý článek předních chodidel u ♂ delší ostatních, nosec silně prohnutý, u ♀ skoro tak dlouhý jako polovina těla 1. **longimanus** Forster.
- Čelo neprohnuté, s noscem v téže rovině ležící, přední a zadní nohy stejné délky a tloušťky, prvý článek předních chodidel normálně vyvinutý, nepatrně delší než druhý, nosec v obou rodech skoro stejně dlouhý, nepatrně prohnutý, krovky mramorované 2. **Schönherri** Faust.
3. Oči dvakrát tak široké jako nosec, čelo mezi temenem a noscem sedlovitě vyhloubené, nosec silně prohnutý, delší než štít s hlavou, u ♂ lištami prostoupený, u ♀ hladký, tykadla u ♂ v přední polovině blíže středu, u ♀ uprostřed nosce vkloubená, štít nápadně široký se stranami silně zakrouhlenými, nohy mohutné, stehna silně zduřená a ozubená, holeně nápadně široké, u ♂ na vnitřní straně dvakrát hluboce vykrojené, tělo černé, šedými přilehlými chloupky skvrnité 3. **tremulae** Payk.
- Oči $1\frac{1}{2}$ krát tak široké jako nosec, holeně na vnitřní straně buď rovné neb jen nepatrně vykrojené 4
4. Povrch těla jemnými, krátkými chloupky spoře pokrytý, skoro lysý; u ♂ kyčle prostředního páru noh dosahující, až ke kořenu tykadel lištami prostoupený, u ♀ kyčle prostředního páru noh přesahující, u kořene v řádkách tečkovaný, tykadla u ♂ nedaleko úst, u ♀ před středem nosce vetknutá, stehna silně zduřená a dosti značně ozubená, tělo hnědožluté 4. **tortrix** L.
- Povrch těla tlustými chloupky více méně hustě pokrytý 5
5. Nosec kratší než štít s hlavou, nepatrně prohnutý, skoro rovný, jemně, více méně hustě tečkovaný 6

— Nosec mnohem delší než štít s hlavou, nepatrně prohnutý, skoro rovný, buď tečkovaný neb lištami prostoupený . . . 8

6. Tělo protáhlé, krovky jen nepatrně širší než štít, tento po stranách u kořene jamkou opatřený, před středem rozšířený, do zadu nepatrně, do předu náhle a silně zúžený, čelo značně užší než nosec, tykadla u obou pohlaví blíže konce nosce vkloubená, stehna silně zduřená, u ♂ mohutně ozubená, krovky tmavohnědé se žlutavým švem a rovněž tak zbarvenou postranní páskou 7. **validirostris** Gyll.

— Tělo krátké, široké, krovky skoro dvakrát tak široké jako štít, tento souměrně vyklenutý, bez jamek, po stranách pravidelně, mírně zaokrouhlený 7

7. Čelo mezi očima nosce nepatrně užší, nosec u ♂ as tak dlouhý, u ♀ znatelně delší než štít, stehna silně zduřená a dosti mohutně ozubená, tělo žlutavé, s nepravidelnou, před koncem krovek umístěnou černou skvrnou, štít na přední straně šikmo ufatý, směrem k čelu znatelně protáhlý

5. **nebulosus** Gyll.

— Čelo mezi očima u ♂ nápadně, u ♀ málo užší než nosec, tento u obou pohlaví kratší než štít, stehna nepatrně zduřená a velmi slabě ozubená, krovky hnědočerné, s podélnou postranní světlou páskou, štít s předním krajem skoro rovně ufatým 6. **minutus** Gyll.

8. Krovky tmavé, zdobené přilehlými chloupky a vzpřímenými, krátkými štětinkami, šev a s ním souběžná postranní páska žlutá, nosec delší než štít s hlavou, jemnými vráskami hustě prostoupený, stehna slabě ozubená

8. **hirtipennis** Bedel.

— Krovky jen přilehlými chloupky pokryté, beze vzpřímených štětinek 9

9. Články bičíku tykadel protáhlé, mnohem delší než širší nosec tak dlouhý jako polovina těla, u ♂ lištami prostoupený, u ♀ hladký, v řádkách slabě tečkovaný, tykadla u ♂ před samým koncem, u ♀ blíže středu nosce vkloubená, stehna silně zduřená a dosti mohutně ozubená, tělo žlutavé

11. **filirostris** Gyll.

— Zevní články bičíku tykadlového, příčné, mnohem širší než delší, nosec kratší než polovina těla, u obou pohlaví lištami

prostoupený, krovky buď zcela černé nebo žlutavými tečkami či páskami prostoupené 10

10. Krovky válcovité s rovnoběžnými stranami, podélnou, u ramen počínající žlutavou páskou zdobené, štít jemně tečkovaný, stehna nepatrně zduřená a slabě ozubená

9. *flavipes* Panz.

— Krovky od kořene směrem do zadu rozšířené, v poslední třetině nejširší, buď zcela černé neb nepravidelnými, žlutavými skvrnami poseté, štít hrubě tečkovaný, stehna silně zduřená a silně ozubená. 10. *Nordenskiöldi* Faust.

II. skupina.

1. Nosec lesklými lištami prostoupený 2

— Nosec vráskovaný neb tečkovaný 4

2. Nosec tlustý, u ♂ jako štít, u ♀ jako štít s hlavou dlouhý, štít jemně a hustě tečkovaný, krovky černohnědé, se žlutavým, vždy jednobarevným, nikdy tmavšími tečkami neprostoupeným švem a podélnou žlutavou páskou po stranách, nohy krátké, mohutné, holeně široké . . . 14. *affinis* Payk.

— Nosec tenký, mnohem delší než štít s hlavou, štít řídce tečkovaný, krovky buď jednobarevné, neb po celé ploše, tedy i na švu žlutavými skvrnami prostoupené 3

3. Holeně předních noh dlouhé, na [konci kolmo k podélné ose utaté, nosec v obou rodech skoro stejně dlouhý, druhý článek bičíku tykadlového skoro dvakrát tak dlouhý jako třetí, tělo barvy měnivé, buď celé tmavohnědé nebo více méně žlutě zbarvené. 12. *Dejeani* Faust.

— Holeně předních noh krátké, na konci šikmo utaté, nosec ♂ mnohem kratší než ♀, druhý článek bičíku tykadlového nepatrně delší než třetí, tělo jako u předešlého zbarvené

13. *taeniatus* F.

4. Nosec zřejmě zploštělý, uprostřed užší, odtud jak k ústům tak i ke kořenu ztlačně rozšířený, u ♂ tak dlouhý jako štít s hlavou, u ♀ mnohem delší, hrubě tečkovaný, více méně lesklý; štít hrubě a hustě tečkovaný, krovky před koncem pravidelně vyklenuté, podobně jak u druhu *taeniatus* zbarvené 15. *Reussi* Form.

— Nosec kulatý, tak dlouhý jako štít, hrubě vráskovaný, nelesklý, štít jemně tečkovaný, krovky před koncem šikmo

vmáčknuté, žlutavé, tmavě vroubené a tmavou, nepravidel-
nou skvrnou podél švu zdobené . . 16. *occalescens* Gyll.

III. skupina.

1. Štít nápadně hrubě, velmi hluboce, skoro jamkovitě, pro-
středně hustě tečkovaný, tělo velmi krátkými, jemnými,
přilehlými chloupky spoře pokryté, skoro holé, černé, krovky
buď zcela červené nebo po stranách a na přední polovině
švu černé, mesosternum mezi kyčlemi úzké, s rovnobežnými
stranami, poslední článek břišní opatřený u ♂ jamkou po
stranách lištami ohraničenou, stehna slabě ozubená
17. *dorsalis* L.
— Štít hustě, mnohem jemněji, nikdy jamkovitě tečkovaný,
tělo více méně hustě, skvrnovitě pýřité, mesosternum mezi
kyčlemi široké, klínovitě zúžené 2
2. Čelo mezi temenem a noscem sedlovitě prohnuté, vysoce
vyklenuté 3
— Čelo neprohnuté, ploché, s přilehlou částí nosce v téže ro-
vině ležící 4
3. Nosec silně prohnutý, u kořene podélnými lištami prostou-
pený, od středu k ústům ztelně rozšířený, tykadla blíže
středu nosce vetknutá, chloupky na zadní polovině krovek
při švu hustěji seskupené, šupinkovité, tělo buď zcela hně-
dožluté, nebo hlava, štít, krovky, nosec a stehna více méně
černé 18. *melanophthalmus* Payk.
— Nosec nepatrně prohnutý, skoro rovný, u kořene v řádkách
tečkovaný, nerozšířený, tykadla blíže úst vetknutá, chloupky
na krovkách úzké, nerozšířené, tělo jednobarevné, světle
nebo tmavě žlutohnědé 19. *rufulus* Bedel.
4. Tělo nápadně úzké, protáhlé, krovky nepatrně širší než štít,
tmavé, šev a s ním souběžná postranní páska žlutavá, nosec
tlustý, nepatrně zahnutý, podélnými vráskami prostoupený,
spodní strana štítu a metasternum mnohem delšími chloupky
než ostatní tělo pokryty 20. *salicinus* Gyll.
— Tělo široké, krovky mnohem širší než štít 5
5. Nosec lesklý, u ♀ uprostřed nejužší, odtud pak jak ke ko-
řenu tak i k ústům velmi ztelně rozšířený, tykadla u ♂
bezprostředně nad ústy, u ♀ před samým středem nosce
vkloubená, tělo protáhlejší světle neb tmavě žlutohnědé, dlou-

hými, přilehlými chloupky dosti hustě pokryté, holeně předních noh na vnitřní straně dvakrát vykrojené

21. *villosulus* Gyll.

— Nosec mdlý, vráskami hustě prostoupený, kulatý, tělo kratší, kratšími chloupky pokryté, holeně předních noh na vnitřní straně buď zcela rovné neb jen na hořejší části slabě vykrojené 6

6. Chloupky na povrchu těla souměrně rozložené, nosec u ♂ tak dlouhý jako štít, u ♀ jako štít s hlavou, nápadně tlustý, tykadla obou pohlaví nad samými ústy vklobená, krovky již od ramen slabě, však zřetelně zúžené, tělo jednobarevné, světle neb tmavě hnědožluté 22. *puberulus* Boh.

— Chloupky na povrchu těla tu a tam hustěji seskupené a skvrnitě rozložené, nosec mnohem tenší, krovky hnědočerveně a černě zbarvené 7

7. Krovky válcovité, s rovnoběžnými stranami, hnědočervené, zřídka jednobarevné, obyčejně šev a postranní, vzadu zkrácená páska černá, nosec nepravidelnými vráskami hustě prostoupený, u ♂ tak dlouhý jako štít s hlavou, u ♀ kyčle středního páru noh přesahující 23. *majalis* Payk.

— Krovky od kořene na zad zřetelně rozšířené, za středem nejširší, hnědočervené, s tmavou, s hnědočerveným švem souběžnou páskou, nosec aspoň na horní polovině lištami prostoupený, co do délky v obou rodech málo odlišný, u ♂ tak dlouhý jako štít, u ♀ as tak jako štít s hlavou

24. *salicis* Walton.

1. *Dorytomus longimanus* Forster,

Novae spec. ins. 32, *Faust*, Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1833, 389, *Seidlitz*, Faun. Transsylv. 681; *vorax* *Fabricius*, Systema Entomologiae I, 144, *Gyllenhal Schönher* III, 290 et VII, 169, *Redtenbacher*, Faun. Austr. II, 761; *Frivaldszkyi* *Tourn.*, Ann. Belg. 1874, 97; *ab. c. macropus* *Redt.* l. c. 761; *ab. c. ventralis* *Stephens*, Illustr. of Brit. Entom. IV, 83; *var. meridionalis* *Desbroschers*, Mitteil. Schweiz. Entom. Gesell. III, 352.

Velmi význačný a lehce zřetelný dle nosce dlouhého, tenkého, silně zahnutého, čela vysoce vyklenutého, směrem k nosci prohloubeného, dle dlouhých, při skloněné hlavě až do středu očí sahajících brv prosterna a nápadně dlouhých a tenkých před-

ních noh. Černohnědý, tykadla, konce stehen, holeně, chodidla, ramena jakož i skvrny u větším i menším počtu po krovkách nepravidelně rozložené hnědožluté, tělo hnědými a šedými, na štítu častěji ve třech souběžných páskách, na krovkách v nepravidelně rozložených skvrnách hustěji seskupenými chloupky pokryté, přední kraj prosterna nestejně dlouhými, ve středu kratšími, proti očím dvakrát delšími brvami lemován. Mnohdy jest celý brouk až na černě zbarvený nosec a prsa — a. *ventralis Steph.* — nebo jen nosec — a. *macropus Redt.* — žlutavý. Nosec málo kratší než polovice těla, u ♂ kratší, jen ke kořenu tykadel, u ♀ delší a po celé délce úzkými lištami prostoupený. Čelo vysoce vyklenuté, mezi očima sedlovitě prohnuté, tak široké jako nosec. Oči ellipsovité, sotva znatelně vyklenuté, skoro ploché. Tykadla jemná, u ♂ stejně daleko od středu nosce a úst, u ♀ před samým středem nosce vkloubená, násadec tak dlouhý jako bičík s paličkou, dosti silně prohnutý, teprve před samým koncem znatelně ztlustěný, přední dva články bičíku protáhlé, první as o polovinu delší než druhý, ostatní články u ♂ znatelně delší než širší, u ♀ střední tři sotva neb málo delší než širší, zevní dva nepatrně příčné, palička špičatě vejčitá, kratší než přilehlé tři články bičíku dohromady. Štít as o polovinu širší než delší, vzadu i napřed skoro rovně seříznutý, za přední hranou v úzkém proužku vmáčkнутý, uprostřed nejširší, ke kořenu nepatrně, směrem ku hlavě silně zúžený, jak po délce tak i po šířce mírně vyklenutý, dosti hustě, po stranách patrně hustěji než uprostřed tečkovaný. Štítek dobře znatelný, zaokrouhlený. Krovky $2\frac{1}{2}$ krát tak dlouhé jako široké, u kořene rovně uťaté, s rameny pravoúhlými, na konci zaokrouhlenými, nazad mírně, u ♂ sotva znatelně rozšířené, v poslední třetině nejširší a dále pak v mírném oblouku zúžené, v dosti hlubokých rýhách hustě a silně tečkované, mezirýží mírně vyklenutá, velmi jemně, nepravidelně tečkovaná. Nohy dlouhé, nápadně tenké, stehna předních noh slabě ozubená, u ♂ tenčí a znatelně delší než u ♀, delší než nosec, první článek chodidel delší ostatních, u ♀ kratší než nosec, holeně kratší než stehna, první článek chodidel tak dlouhý jako druhý a třetí dohromady. Var. *meridionalis Desbr.* méně prohloubeným čelem, kratšími, hlouběji rýhovanými a silněji tečkovanými krovkami od typického tvaru odlišná. 4—8 mm dlouhý. — V celé střední a jižní Evropě na topolech četný.

2. *Dorytomus Schönherri* Faust.

Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 394, *Seidlitz*, Faun. Trassyl. 681; **var. longulus** Faust l. c. 395. (Obr. 2.)

Druhu *Dejeani* Faust barvou a zevnějškem velmi podobný a s ním ve sbírkách často smíšený, od něho dlouhými brvami předního kraje prosterna, od úst více vzdálenou základnou tykadél, širším čelem mezi očima, delšími, v obou rodech tenkými a málo odlišnými holeněmi a delším druhým článkem zadních chodidel se liší. Podobně jako druh *longimanus* Forst. zbarvený; žlutavé, po krovkách nepravidelně rozhozené skvrny jeví snahu tvořiti příčné, nikdy však podélné pásy, šev není nikdy zcela žlutavý, nýbrž vždy tmavými skvrnami prostoupený. Nosec je v obou rodech skoro stejně dlouhý, málo kratší než polovina těla, tykadla jsou u ♂ ve stejné vzdálenosti od úst a středu nosce, u ♀ v poslední třetině dolní poloviny nosce vkloubena.

Var. *longulus*, na Sicílii a v Kavkazu se vyskytující, liší se od typického tvaru tmavším, protáhlejším a vyklenutějším tělem. 3.5—5.25 mm dlouhý. — Dosud byl nalezen na Moravě, ve Slezsku, v Uhrách, v Rakousích, ve Francii, v Itálii a v Španělsku.

3. *Dorytomus tremulae* Paykull,

Fauna Sueciae III, 189, *Gyllenhal Schönherr* III, 290, *Sahlberg*, Insecta Fennica 70, Faust, Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 396, *Redtenbacher*, Faun. Austr. II, 762, *Seidlitz*, Faun. Transsylv. 681; ♂ **vecors** *Gyllenhal Schönherr* III, 293; **tenuirostris** *Boheman Schönherr* VII, 175; **variegatus** *Gyllenhal Schönherr* III, 292, *Redtenbacher* l. c. 762, *Sahlberg*, Insecta Fennica 70; **amplithorax** *Desbr.*, Mitteil. Schweiz. Entom. Gesell. 1872, 351; **armatus** *Petri*, Wien. Ent. Zeit. 1892, 156.

Význačný a snadno znatelný dle očí nápadně velikých, as dvakrát tak jako nosec širokých, hluboce, sedlovitě prohnutého čela, dle nosce silného, značně zakřiveného, u ♂ lištami prostoupeného, u ♀ hladkého a lesklého, štítu nápadně širokého, na stranách silně vypouklého, mohutně vyvinutých noh, silně zduřených stehen a širokých, u ♂ na vnitřní straně dvakrát hluboce vykrojených holení. Barva těla velmi proměnlivá, nejtmavší individua černohnědá se žlutočervenými tykadly a chodidly, nejsvětější žlutočervená s tmavými, nepravidelně rozhozenými skvrnami na krovkách, tělo tmavými a vetkanými bělavými

chloupky pokryté, na štítu tmavé chloupky ve tři pásy a postranní kulatou skvrnu, na krovkách v nepravidelně rozložené skvrny seskupené, přední kraj prosterna krátkými, rovně přistřiženými brvami lemován. Nosec tlustý, silně zahnutý, kyčle prostředního páru noh málo přečnívající, s vysoce vyklenutým, ve středu jamkovitě prohloubeným čelem sedlovitým prohybem spojený, u ♂ kratší, až ke kořenu tykadel lištami prostoupený, ve předu hustě a jemně tečkovaný, u ♀ delší, skoro hladký, jen u kořene v řádkách tečkovaný, od základny tykadel k ústům ztelně rozšířený. Oči nápadně velké, as dvakrát tak široké jako nosec, sotva ztelně vyklenuté. Tykadla jemná, u ♂ před samým středem, u ♀ ve středu nosce vkloubená, násadec tak dlouhý jako bičík, slabě prohnutý, před samým koncem značně zduřený, přední dva články bičíku protáhlé, první dvakrát tak dlouhý jako druhý, třetí a čtvrtý málo delší než širší, ostatní tři slabě příčné, palička vejčitá, značně kratší než přilehlé tři články bičíku dohromady. Štít $1\frac{1}{2}$ —2krát tak široký jako dlouhý, napřed i vzadu skoro rovně seříznutý, po stranách za přední hranou úzce vmáčknutý, těsně za středem nejširší, k základně slabě, k hlavě silně zúžený, dosti silně a hustě tečkovaný, po délce sotva ztelně, po šířce mírně vyklenutý. Štítek velký, do šířky protáhlý, vzadu zaokrouhlený. Krovky skoro třikrát tak dlouhé jako široké, u kořene rovně ufaté, s pravoúhelnými, na konci zaokrouhlenými rameny, u ♂ válcovité, u ♀ v poslední třetině nejširší, v zadu v mírném oblouku zúžené, v hlubokých rýhách silně a hustě tečkované, mezirýží ploché, velmi jemnými, mnohdy vráskovitě splývajícími tečkami nepravidelně poseté. Nohy mohutné, stehna silně zduřená a ozubená, holeně krátké, nápadně široké, na vnitřní straně u ♂ dvakrát hluboce vykrojené, uprostřed zubem opatřené, u ♀ v basální polovině slabě prohnuté, chodidla krátká a široká. 3·6—6 mm dlouhý. — Po celé Evropě a Sibiři na *Populus tremula* rozšířen.

4. *Dorytomus tortrix* Linné,

Fauna suecica 182, *Faust*, Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau, 1883, 399, *Redtenbacher*, Faun. Austr. II, 762, *Seidlitz*, Faun. Transsylv. 681; *pectoralis* *Panzer*, Faun. Germ. 36, 16, *Redtenbacher* l. c. 761.

Mezi druhy první skupiny po těle jednobarevném, tmavě nebo světle žlutém, malinkými, přilehlými chloupky spoře pokrytém, skoro lysém a po štítu na přední straně šikmo ufatém,

při pohledu se strany směrem k čelu protáhlém, lehce znatelný. Protáhlý, temně neb světle žlutý, někdy prsa a přední části břicha černé, tělo krátkými, tenkými chloupky spoře pokryté, skoro lysé, přední kraj prosterna krátkými, rovně přistřiženými brvami lemován. Nosec u ♀ kyčle prostředního páru noh dosahující, až ke kořenu tykadel lištami prostoupený, u ♀ kyčle prostředního páru noh přesahující, hladký, jen u kořene v řádkách tečkovaný. Tykadla jemná, násadec nepatrně prohnutý, před samým koncem náhle zduřený, první článek bičíku protáhlý, druhý málo delší než širší, ostatních pět článků mírně příčných směrem k paličce se rozšiřujících, palička mohutná, vejčitá, as tak dlouhá jako přilehlé tři články bičíku dohromady. Oči kulaté, sotva znatelně vyklenuté, skoro ploché. Čelo vyklenuté, mezi očima jamkovitě prohloubené, v místě tom tak široké jako nosec. Štít as o polovinu širší než delší, vzadu rovně napřed šikmo uťatý, při pohledu se strany směrem k čelu protáhlý, uprostřed nejširší, ke kořenu nepatrně, k hlavě silně zúžený, dosti silně, po stranách hlouběji a hustěji tečkovaný, po délce sotva znatelně, po šířce silně vyklenutý. Štítek dosti veliký, zaokrouhlený. Krovky skoro 3krát tak dlouhé jako široké, u kořene rovně uťaté, s rameny pravoúhlými, na konci zaokrouhlenými, u ♂ válcovité, u ♀ směrem do zadu nepatrně rozšířené, v poslední třetině v mírném oblouku zúžené, v mělkých rýhách hluboce a hustě tečkované, mezirýží plochá, jemnými tečkami nepravidelně prostoupená. Nohy mohutně vyvinuté, stehna silně ztlustlá a rovněž tak ozubená, holeně široké, u ♂ na vnitřní straně dvakrát, u kořene slabě, v dolní polovině hlouběji vykrojené, u ♀ po stranách rovné, chodidla široká. 4·6—5·6 dlouhý. — Po celé Evropě na vrbách a osice rozšířen.

5. *Dorytomus nebulosus* Gyllenhal,

Schönherr III, 304, *Faust* Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 404, *arcuatus* *Faust* ibid. Obr. 3.

Mezi druhy s rovně přistřiženými brvami na předním kraji prosterna po nosci mohutném, spoře tečkovaném, lesklém, u ♂ tak jako štít, u ♀ jako štít s hlavou dlouhým a krovkách krátkých, as dvakrát tak jako štít širokých, červenožlutých, na zadní polovině tmavou, nepravidelnou příčnou páskou zdobených, snadno znatelný. Červenožlutý, prsa, břicho a nepravidelná příčná paska na zadní polovině krovek tmavá, tělo jemnými přilehlými chloupky dosti hustě pokryté. Nosec mohutný, jemně a spoře

(80)

tečkovaný, lesklý, nepatrně širší než ploché čelo mezi očima, u ♂ až k tykadlům pýřitý, tak dlouhý jako štít, u ♀ hladký, tak dlouhý jako štít s hlavou. Tykadla do středu štítu dosahující, u ♂ skoro u samých úst vkloubená, u ♀ stejně od úst a středu nosce vzdálená, násadec skoro tak dlouhý jako bičík s paličkou, nepatrně prohnutý, v poslední třetině kyjovitě zduřený, přední dva články bičíku protáhlé, první asi o polovinu delší než druhý, ostatní slabě příčné, směrem k paličce se rozšiřující, tato jest mohutná, vejčitá, delší než přilehlé tři články bičíku dohromady. Oči okrouhlé, nepatrně vypouklé. Štít asi o polovinu širší než delší, v přední polovině nejširší, k hlavě silně, ke kořenu slaběji zúžený, vzadu rovně, napřed šikmo utnutý, za přední, směrem k čelu znatelně protáhlou hranou úzce vmáčkнутý, po délce znatelně, po šířce silně vyklenutý, jemně a velmi hustě tečkovaný. Krovky skoro dvakrát tak široké jako štít a sotva dvakrát tak dlouhé jako široké, u kořene rovně utaté, s rameny pravoúhlými, na konci zaokrouhlenými, s rovnoběžnými, v poslední třetině v mírném oblouku zúženými stranami, v hlubokých rýhách hustě a dosti silně tečkované, mezirýží skoro ploché, jemnými tečkami nepravidelně prostoupené. Nohy mohutné, stehna silně zduřená, holeně krátké, široké, na vnitřní straně skoro rovné, chodidla široká. 2·5—4·2 dlouhý. — Ve střední a jižní Evropě na *Populus alba*.

6. *Dorytomus minutus* Gyllenhal.

Schönherr III, 298, *Faust*, *Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau* 1883, 406, *Redtenbacher*, *Faun. Austr.* 763, *Seidlitz*, *Faun. Transsylv.* 682.

Formou štítu a krovek druhu *nebulosus* Gyll. velmi podobný, od něho noscem krátkým, u obou pohlaví kratším než štít, očima více sblíženými, štítem na přední straně rovně utatým, nepatrně zduřenými, velmi slabě ozubenými stehny, tlustějšími, hustěji seskupenými, přilehlými chloupky a jinakým zbarvením odlišný. Tělo jest tmavohnědé, tykadla, nohy, někdy i štít jsou více méně, krovky pak na švu a s ním po obou stranách souběžných páskách červenožluté. 2·2—2·6 mm dlouhý. Ve střední a jižní Evropě na *Populus alba*.

7. *Dorytomus validirostris* Gyll.

Schönherr III, 294, *Faust*., *Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau* 1883, 408, *Redtenbacher*, *Faun. Austr.* II, 763, *Seidlitz*, *Faun. Transsylv.* 682; **Waltoni** *Boheman*, *Schönherr* VII, 171.

Mezi druhy prvé skupiny dle silného, hustě, vráskovitě tečkovaného, asi tak jako štít dlouhého nosce, v obou rodech blíže úst vkloubených tykadel, dle štítu širokého, po stranách u kořene jamkou opatřeného, před středem rozšířeného, do zadu nepatrně, ku předu náhle a silně zúženého a protáhlých, štítu málo širších krovek dobře znatelný. Tělo protáhlé, tmavohnědé, tykadla, nohy zcela neb částečně, strany štítu, šev krovek a s ním souběžná, více méně široká postranní páska červenožluté, povrch hnědými a vetkanými bělavými, na štítu obyčejně ve čtyři pásky, na krovkách v nepravidelné skvrny seskupenými, přilehlými chloupky pokrytý. Nosec široký, chloupkovaný, u ♂ sotva tak dlouhý jako štít, u ♀ nepatrně delší štítu, slabě, však znatelně prohnutý, jemně, hustě, vráskovitě tečkovaný. Tykadla do středu štítu sahající, u ♂ skoro u samých úst, u ♀ na konci prvé čtvrtiny délky nosce vkloubená, násadec rovný, před koncem mírně zduřený, přední dva články bičiku protáhlé, skoro stejné délky, ostatní slabě příčné, směrem k paličce se rozšiřující, tato mohutná, vejčitá, as tak dlouhá jako přilehlé tři články bičiku dohromady. Oči kulaté, nepatrně vypouklé, čelo mezi nimi as o $\frac{1}{3}$ užší než nosec. Štít na přední straně skoro rovně seříznutý, směrem k čelu nepatrně protáhlý, na zadní straně slabě zaokrouhlený, dvěma podélnými jamkami opatřený, před středem rozšířený, do zadu nepatrně, ku předu náhle a silně zúžený, po délce sotva znatelně, po šířce mírně vyklenutý, jemně a hustě tečkovaný. Krovky skoro třikrát tak dlouhé jako široké, as o polovinu širší než štít, u kořene v mírném oblouku vykrojené, s rameny pravoúhlými, silně zaokrouhlenými, nazad až k poslední třetině slabě, však znatelně rozšířené, dále pak v mírném oblouku zúžené, v hlubokých rýhách silně a hustě tečkované, mezirýží skoro ploché, slabými tečkami nepravidelně prostoupené. Nohy mohutné, stehna silně zduřená, u ♂ širokým, u ♀ slabším zubem ozbrojená, holeně krátké, široké, na hořejší části vnitřní strany slabě vykrojené. 3·8—5 mm. — Ve střední a jižní Evropě, v Sibíři.

8. *Dorytomus hirtipennis* Bedel.

Faune des Coléopt. du Bassin de la Seine VI, 285, *flavipes* Fabr., Systema Eleutheratorum 490, Faust Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 409, Redtenbacher, Faun. Austr. II, 762, Seidlitz, Faun. Transsylv. 681; *majalis* Gyllenhal, Schönherr III, 301; *taeniatus* Thomson, Skand. Col. 212; var. *taeniatus* Faust, l. c. 410.

Velmi význačný a lehce znatelný dle vzpřímených štětiněk na krovkách. Tmavohnědý, tykadla, nohy, šev krovek a s ním souběžná postranní páska žlutočervená, tělo tmavými a vtroušenými světlými, přilehlými chloupky pokryté, krovky mimo to krátkými, vzpřímenými, nepravidelně rozloženými štětinkami zdobené. Nosec u ♂ tak dlouhý jako štít i s hlavou, u ♀ znatelně delší, od středu k ústům slabě rozšířený, dosti silně, hustě, vráskovitě tečkovaný. Tykadla jemná, as do středu štítu sáhající, u ♂ ku konci prvé čtvrtiny, u ♀ ke konci prvé třetiny nosce vkloubená, násadec slabě prohnutý, bezprostředně před koncem zduřený, přední dva články bičíku protáhlé, první skoro tak dlouhý jako následující tři dohromady, druhý málo delší než třetí, ostatních pět slabě příčných, směrem k paličce nepatrně se rozšiřujících, tato jest vejčitá, as tak dlouhá jako přilehlé tři články bičíku dohromady. Oči okrouhlé, nepatrně vypouklé, čelo mezi nimi skoro o třetinu užší než nosec. Štít as o polovinu širší než delší, napřed a vzadu skoro rovně uťatý, před středem nejširší, do předu silně, do zadu slaběji zúžený, po délce sotva znatelně, po šířce slabě vyklenutý, dosti jemně a hustě tečkovaný. Krovky u kořene rovně uťaté, od pravoúhlých, na konci zaokrouhlených ramen až k poslední třetině dosti zmatečně rozšířené, dále pak v oblouku zúžené, v hlubokých rýhách silně a hustě tečkované, mezirýží úzká, skoro úplně plochá, slabými tečkami nepravidelně posetá. Nohy mírně vyvinuté, stehna slabě zduřená, u ♂ mohutným, u ♀ slabým zubem ozbrojená, holeně dosti dlouhé, tenké, po obou stranách rovné. Var. **Taeniat** *Faust* liší se od typického tvaru hnědočerveným tělem, užším, skoro čtverhranným, po stranách takřka rovným štítem a krovkami tmavými skvrnami zdobenými. 2.5—3 mm dlouhý. Po celé Evropě na vrbách rozšířen.

9. *Dorytomus flavipes* Panzer,

Deutschlands Insectenfauna 41, 11; *suturatus* *Faust*, *Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau* 1883, 413, *Gyllenhal Schöuherr* III, 296, *Seidlitz*, *Faun. Transsylv.* 681; *bituberculatus* *Redtenbacher*, *Faun. Austr.* II, 763.

Zevnějškem druhu *hirtipennis* *Bed.* velmi podobný, od něho delším, lištami prostoupeným noscem, jinak vkloubenými tykadly, válcovitými, dozadu nerozšířenými, vzpřímenými štětinami neopatřenými krovkami a částečně i jinakým zbarvením odchylný. Štít jest jen vyminečně zcela tmavohnědý, obyčejně napřed a

vzadu, někdy i po stranách žlutočervený, světlá se švem krovek souběžná postranní páska bývá uprostřed přerušená a též nohy jsou buď zcela neb částečně tmavěji zbarvené. Nosec ♂ dosahuje ke kyčlím prostředního páru noh, u ♀ tyto přesahuje, tykadla ♂ jsou u konce první třetiny, u ♀ před samým středem nosce vkloubená. 3–4·5 mm. dlouhý. — Žije ve střední a jižní Evropě pak v Sibíři.

10. *Dorytomus Nordenskiöldi Faust.*

Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 417.

Tvarem a barvou druhu *Schönherr* *Faust* velmi podobný, od něho více sblíženými očima, napřed šikmo seříznutým, směrem k čelu protáhlým, nápadně silněji a řidčeji tečkovým štítem, kratšími, rovně přistřiženými brvami na přední hraně prosterna, mohutněji vyvinutými nohami, silněji zduřenými a ozubenými stehny, kratšími, širšími, na vnitřní straně vykrojenými holeněmi a mnohem kratším noscem u ♂ odlišný. Druh *Dejeani Faust*, který s ním ve sbírkách smíšen bývá, liší se od něho podobně jako druh *Schönherr* a má neobrvené prostornum. — 4·2–6 mm. — Ve střední a severní Evropě na vrbách.

11. *Dorytomus filirostris Gyllenhal.*

Schönherr III, 306, *Faust* Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau, 1883, 420, *Redtenbacher*. Faun. Aust. II. 762, *Siedlitz*, Faun. Transsylv. 681; *tomentosus Fairmaire*, Ann. Soc. Entom. de France 1859, 61, *incanus Rey*, Opusc. Entom. IX, 33, *auripennis Desbrosch*, Mitteil. Schweiz. Entom. Gesell 1871, 351; *Riehli Baeh*, Käferfauna für Nord — und Mitteldeutschland II. 298.

Mezi druhy první skupiny velmi význačný a snadno znatelný dle dlouhého, skoro do poloviny těla sahajícího, u ♂ po celé délce lištami prostoupeného, u ♀ jen u kořene v rýhách tečkovaného nosce a jemných, štít přesahujících, mnohem delšími než širšími články bičíku opatřených, u ♂ blíže úst, u ♀ před samým středem nosce vhloubených tykadel. Tmavě neb světle žlutočervený, zřídka jsou kolena všech noh, apikální polovina předních stehien, štít až na přední a zadní hranu a pásku tyto hrany uprostřed spojující, pak lemování a několik skvrn na krovkách tmavé, tělo tlustými, žlutavými nebo bělavými chloupky dosti hustě pokryté. Nosec dlouhý, skoro do poloviny těla sahající, slabě prohnutý, u ♂ mdlý, po celé délce lištami prostoupený, u ♀ lesklý, jen u kořene v rýhách tečkovaný. Tykadla

jemná, zadní hranu štítu přesahující, u ♂ blíže úst, u ♀ před samým středem nosce vkloubená, násadec tenký, dosti prohnutý, před samým koncem slabě zduřený, přední dva články bičíku velmi protáhlé, prvý málo delší než druhý, ostatních pět článků značně delších než širších, palička úzce vejčitá, málo delší než přilehlé dva články bičíku dohromady. Štít málo širší než delší, vzadu a napřed rovně uťatý, po stranách nepatrně zaokrouhlený, skoro rovný, teprve u samé hlavy krátce a dosti náhle zúžený, po délce plochý, po šířce nepatrně vyklenutý, prostředně silně a dosti řídkce tečkovaný. Krovky u kořene rovně uťaté a zde málo širší než štít, od pravouhelných, na konci zaokrouhlených ramen až k poslední třetině znatelně rozšířené, dále pak v mírném oblouku zúžené, v hlubokých rýhách silně a hrubě tečkované, mezirýží mírně vyklenuté, slabými tečkami nepravidelně prostoupené. Nohy mohutně vyvinuté, stehna silně zduřená, u ♂ mohutným, u ♀ slabým zubem opatřená, holeně dosti dlouhé, široké, u ♂ na vnitřní straně znatelně vykrojené, u ♀ po obou stranách rovné, 4—5.5 mm. dlouhý. — Ve střední a jižní Evropě na vrbách.

12. *Dorytomus Dejeani* Taust.

Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 424, *Seidlitz*, Faun. Transsyl. 682.

Mezi druhy s neobrveným předním krajem prosterna znatelný dle nosce v obou rodech skoro stejně dlouhého, skoro dvakrát tak dlouhého druhého článku bičíku tykadel jako třetího a dlouhých, na konci kolmo k podélné ose uťatých holení předních noh. Černoohnědý, tykadla, nohy a skvrny u větším či menším počtu po krovkách nepravidelně rozložené žlutočervené, tělo hnědými a vetkanými bělavými, na krovkách skvrnitě seskupenými chloupky pokryté. Často převládá černoohnědá neb žlutočervená barva a jsou jednotlivé kusy v extrémních případech až na tykadla, chodidla a něco skvrn na krovkách zcela černoohnědé nebo žlutočervené. Nosec tlustý, více méně prohnutý, u obou pohlaví až ke kyčlím prostředního páru noh dosahující nebo jen málo je přesahující, skoro až ku samým ústům lištami prostoupený. Tykadla střed štítu přesahující, u ♂ ke konci prvé čtvrtiny, u ♀ ke konci prvé třetiny nosce vkloubená, násadec tenký, před samým koncem slabě zduřený, přední dva články bičíku protáhlé, druhý skoro dvakrát tak dlouhý jako třetí, tento tak dlouhý jako široký, ostatní slabě příčné, směrem k paličce nepatrně se rozšiřující, palička mohutná, vejčitá, tak dlouhá jako přilehlé tři

články bičíku dohromady. Oči kulaté, nepatrně vypouklé, čelo mezi těmito u ♂ málo užší nosce, u ♀ skoro tak široké jako nosec. Štít as v polovinu širší než delší, vzadu a napřed rovně uťatý uprostřed nejširší, do předu dosti značně, do zadu nepatrně zúžený, po délce málo znatelně, po šířce mírně vyklenutý, málo hruběji než u druhu *affinis* Payk ale mnohem jemněji než u druhu *taeniatus* F. tečkovaný. Štítek malý, příčný, na konci zaokrouhlený. Krovky u kořene rovně uťaté a zde málo širší než štít, od pravoúhlých, na konci zaokrouhlených ramen až k poslední třetině dosti znatelně rozšířené, dále pak v mírném oblouku zúžené, v hlubokých rýhách hrubě a hustě tečkované, mezirýží znatelně vyklenuté, jemnými tečkami nepravidelně prostoupené. Nohy mohutně vyvinuté, stehna silně zduřená, u ♂ mohutně, u ♀ slaběji ozubená, holeně předních noh dlouhé, na konci kolmo ku podélné ose sříznuté, na vnitřní straně u ♂ dvakrát slabě vykrojené. 4—5·2 mm dlouhý. — Střední a jižní Evropa

13. *Dorytomus taeniatus* Fabricius.

Species Insectorum I., 181, *Bedel* Faune des Coléopt. du Bassin de la Seine VI., 286, *Redtenbacher*, Faun. Austr. II., 762; **bituberculatus** *Zetterstedt* Ins. Lapponica descr. I., 305, *Faust*, Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883 427, *Seidlitz* Faun. Transsylv. 682; **maculatus** *Marsham* Ent. Britann. 292; **Silbermanni** *Wenker* Cat. Col. Alsace 129; **rectirostris** *Faust*, l. c. 428; **costirostris** *Seidlitz*, Faun. Balt. 425.

S druhem *Dejeani* *Faust* příbuzný a stejně zbarvený, od něho u ♂ mnohem kratším noscem než u ♀, kratším, třetího článku bičíku nepatrně delším druhým článkem a krátkými, na konci šikmo seříznutými holeněmi předních noh odlišný. 2·7 až 4·5 mm dlouhý. V celé Evropě a Sibiři na vrbách a osikách rozšířen.

14. *Dorytomus affinis* Paykull.

Fauna suecica III., 190, *Faust*, Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 437, *Redtenbacher*, Faun. Austr. II., 762, *Seidlitz*, Faun. Transsylv. 682.

Mezi druhy s neobrveným prosternem po krátkém, lištami prostoupeném nosci, hustě a jemně tečkovaném štítě, mohutných, krátkých nohách, jakož i krátkých a širokých holeních znatelný. Tmavohnědý, tykadla, stehna uprostřed, holeně u kořene, chodidla, šev krovek a s ním souběžná postranní páska žlutočervené, tělo jemnými, tmavými a vetkanými světlými chloupky

dosti hustě pokryté. Nosec u ♂ tak dlouhý jako štít, u ♀ jako štít s hlavou, lištami po celé délce 'prostoupený a chloupky pokrytý. Tykadla u obou pohlaví skoro u samých úst vkloubena, do středu štítu sahající, násadec rovný, v poslední třetině slabě zduřený, druhý článek bičíku aspoň tak dlouhý jako široký, mnohem tenší a kratší než první, ostatní články příčné palička krátce vejčitá, kratší než tři přilehlé články bičíku dohromady. Oči kulaté, nepatrně vypouklé, čelo mezi nimi u ♂ značně, u ♀ málo užší než nosec. Štít as o polovinu širší než delší, málo užší než krovky u kořene, vzadu a napřed rovně uťatý, uprostřed nejširší, do zadu sotva znatelně, ku předu značně zúžený, po délce velmi nepatrně, po šířce slabě vyklenutý, velmi jemně a hustě tečkovaný. Štítek malý, příčný, na konci zaokrouhlený. Krovky as třikrát tak dlouhé jako široké, u kořene rovně uťaté, od pravouhlých, zaokrouhlených ramen jenom u ♀ do zadu znatelně rozšířené, v mělkých, po stranách a před koncem znatelněji vyhloubených rýhách dosti silně a hustě tečkované, meziříží ploché, jemně tečkované. Nohy mohutně vyvinuté, stehna silně zduřená, slabě ozubená, holeně krátké, široké, u ♂ na vnitřní straně dvakrát slabě vyhloubené. 3.8–4.5 mm dlouhý. V celé Evropě a Sibíři na osikách, vrbách a olších.

15. *Dorytomus Reussi Formánek.*

Wiener Entom. Zeitung 1908, 227.

Mezi druhy na předním kraji prosterna neobrvenými po nosci lesklém, u ♂ tak jako štít s hlavou dlouhým, u ♀ mnohem delším, uprostřed nejužším, odtud ke kořenu nepatrně, k ústům dosti značně rozšířeném snadno znatelný. Druhů taeniatu F. zevnějškem velmi podobný a jako tento zbarvený a pýřitý, od něho jinak utvářeným noscem, hruběji a hustěji tečkovaným štítem a kratšími a širšími holeněmi předních noh odlišný. — V Sedmihradsku a přilehlé části Uher.

16. *Dorytomus occalescens Gyllenhal.*

Schönherr III., 298, Faust, Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883 440, Redtenbacher, Faun. Austr. II., 763, Seidlitz, Faun. Traussyl. 682.

Mezi druhy druhé skupiny, po krátkém, hrubě vráskovaném nelesklém nosci, jemném tečkovaném štíte a před koncem šikmo vmáčknutých krovkách znatelný. Tmavohnědý, tykadla, nohy, přední a zadní strana štítu, šev krovek a s ním souběžná postranní

páska žlutočervené, tělo tmavými a vetkanými bělavými, na krovkách skvrnovitě seskupenými chloupky pokryté. Nosec u obou pohlaví sotva delší než štít, hrubě vráskovitě tečkovaný, nelesklý, skoro rovný. Tykadla as do středu štítu sahající, v obou rodech blíže úst vkloubená, násadec rovný, v poslední třetině dosti silně zduřený, první článek bičíku málo delší než širší, druhý mnohem slabší, as tak dlouhý jako široký, ostatní články příčné, směrem k paličce se rozšiřující, palička široká, krátce vejčitá, as tak dlouhá jako přilehlé tři články bičíku dohromady. Oči kulaté, nepatrně vyklenuté, čelo mezi těmito úzké, u ♂ jen tak široké jako polovina nosce. Štít as o třetinu širší než delší, vzadu a napřed rovně uťatý, uprostřed nejširší, odtud jak ke kořenu tak i k hlavě dosti značně, skoro stejně silně zúžený, po délce sotva znatelně, po šířce mírně vyklenutý, jemně a hustě tečkovaný. Štítek malý, krátký, skoro čtverhranný. Krovky $2\frac{1}{2}$ krát tak dlouhé jako široké, u kořene rovně uťaté, od pravoúhlých, na konci zakrouhlených ramen až k poslední třetině znatelně rozšířené, dále pak v mírném oblouku zúžené, v hlubokých rýhách silně a hustě tečkované, mezirýží sotva znatelně vyklenutá, jemnými tečkami prostouplá, před koncem šikmo vmáčnutá. Nohy krátké, stehna dosti zduřená, slabě, u ♂ mohutněji ozubená, holeně předních noh v hořejší polovině vnitřní strany vykrojené. 2·5 až 3·2 mm dlouhý. V celé Evropě na topolu bílém rozšířen.

17. *Dorytomus dorsalis* Linné.

Syst. Nat. ed. X, 378, *Faust*, Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 463, *Redtenbacher*, Faun. Austr. II, 761, *Seidlitz*, Faun. Transsylv. 683; **sanquinolentus** *Bedel*, Faune d. Coléopl. du Bassin de la Seine VI, 287; abc. *Linnei Faust* ibid.; **basithorax** *Pic*, l'Échange 1901, 80; ab c. **nigrifrons** *Faust* ibid. Obr. 4.

Mezi druhy třetí skupiny tělem nápadně zbarveným, jemnými chloupky spoře pokrytým, skoro lysým, štítem velmi hluboce a hrubě, skoro jamkovitě tečkovaným a posledním sternitu břišním, u ♂ jamkovitě prohloubeným a dvěma hrbolky opatřeným velmi význačný a snadno znatelný. Tělo jemnými chloupky spoře pokryté, černé, krovky buď zcela červené — a *Linnei Faust* —, nebo na přední polovině švu a po stranách černé. Někdy jest celý brouk až na čelo, paličku tykadel a chodidla červený — a **nigrifrons** *Faust*. Nosec u ♂ as tak dlouhý jako hlava se štítem, u ♀ kyčle prostředního páru noh dosahující, v rádkách tečkovaný a podélnými lištami prostoupený, dosti značně prohnutý. Ty-

kadla do středu štítu sahající, u ♂ ke konci prvé třetiny, u ♀ ke konci prvé čtvrtiny nosce vkloubená, násadec sotva zdatelně prohnutý, před koncem mírně zduřený, přední dva články bičiku protáhlé, prvý skoro dvakrát tak dlouhý jako druhý, ostatní příčné, směrem k paličce se rozšiřující; tato mohutná, vejčitá, kratší než přilehlé tři články bičiku dohromady. Oči okrouhlé, nepatrně vypouklé, čelo mezi nimi úzké, u ♂ jen polovic tak široké jako nosec. Štít as o polovinu širší než delší, napřed šikmo, vzadu rovně ufatý, uprostřed nejširší, k hlavě trochu silněji než ke kořenu zúžený, za přední, směrem k čelu protáhlou hranou kol do kola, po stranách však silněji vmáčknutý, hrubě a dosti hustě, skoro jamkovitě tečkovaný. Krovky as dvakrát t. k dlouhé jako široké, u kořene rovně ufaté, od pravoúhlých, slabě zakrouhlených ramen až k poslední třetině slabě rozšířené, dále pak v mírném oblouku zúžené, v hlubokých rýhách hrubě a hustě tečkované, tečky směrem do zadu čím dále tím slabší. Poslední sternit břišní po celé délce prohloubený, jamka pak po obou stranách hrbolky opatřená. Nohy dosti mohutné, stehna silně zduřená, slabě ozubená, holeně dlouhé, dosti tenké, na vnitřní straně dvakrát slabě vykrojené. 3—4 mm dlouhý. — V celé Evropě na vrbách.

18. *Dorytomus melanophthalmus* Paykull.

Fauna Suecica III, 193, *Bedel*, Faune des Coléopt. du Bassin de la Seine VI, 287; *punctator* *Herbst*, Käf. VI, 166, *Faust*, Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 445, *Seidlitz*, Faun. Transsylv. 682; *pectoralis* *Thomson*, Scand. Col. 211, *Redtenbacher*, Faun. Austr. II, 761, ex parte; *agnatus* *Boheman* *Schönherr* VII, 174; ab c. *clitellarius* *Boheman* *ibid.*; ab c. *lateralis* *Faust* *ibid.* Obr. 5.

Mezi druhy s vykrojeným předním krajem prosterna snadno poznatelný po nosci dlouhém, silně prohnutém, u kořene lištami prostoupeném, s čelem sedlovitým prohybem spojeném, od středu k ústům zdatelně rozšířeném po tykadlech, u ♂ ku konci prvé třetiny, u ♀ před samým středem nosce vkloubených a po jemných, na zadní polovině krovek při švu šupinkovitých a hustěji seskupených chloupkách. Žlutočervený, často na spodu a na přední polovině krovek v okolí švu tmavohnědý — a *clitellarius* *Boh.* —, někdy tmavohnědý, tykadla, přední a zadní strana štítu, šev a strany krovek žlutočervené — a *lateralis* *Faust.*, tělo krátkými, jemnými, na zadní polovině krovek kolem švu

šupinkovitými, bělavými chloupky pokryté. Nosec silně prohnutý, ode středu k ústům znatelně rozšířený, u ♂ až ke kyčlím prostředního páru noh sáhající a až k základně tykadla lištami prostoupený, u ♀ kyčle středního páru noh přesahující a jen u kořene rýhovaný, skoro hladký. Tykadla jemná, do středu štítu sáhající, násadec nepatrně prohnutý, před koncem slabě zduřený, přední dva články bičíku protáhlé, první skoro dvakrát tak dlouhý jako druhý, třetí a čtvrtý skoro delší než širší, ostatní slabě příčné, palička krátce vejčitá, asi tak dlouhá jako přilehlé tři články bičíku dohromady. Čelo mezi okrouhlýma očima tak široké jako nosec, s nímž jest sedlovitým prohybem spojeno. Štít skoro o polovinu širší než delší, napřed šikmo, vzadu rovně seříznutý, za přední, proti čelu protáhlou stranou úzce, po stranách silněji vmáčkнутý, uprostřed nejširší, napřed silněji než dozadu zúžený, hustě, prostředně jemně tečkovaný. Krovky více než dvakrát tak dlouhé jako široké, u kořene rovně uťaté, od pravoúhlých, na konci zaokrouhlených ramen až k poslední třetině více méně znatelně rozšířené, dále pak v mírném oblouku zúžené, v mělkých rýhách hustě a silně, do zadu slaběji tečkované, ploché mezirýží jemnými tečkami hustě prostoupené. Nohy dosti mohutně vyvinuté, stehna mírně ztlustlá, u ♂ silně, u ♀ nepatrně ozubená, holeně ♂ na vnitřní straně znatelně dvakrát vyhloubené. 3—4.2 mm dlouhý. Po celé Evropě na vrbách rozšířen.

19. *Dorytomus rufulus* Bedel,

Faune des Coléopt. du Bassin de la Seine VI, 287, *pectoralis* Gyllenhal, Insecta Suecica III, 178, *Boheman Schönherr* III, 302 et VII, 177, *Sahlberg*, Insecta Fennica 76, *Thomson*, Scand. Col. 211, *Faust* Bull. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 459, *Redtenbacher*, Faun. Austr. II, 761 ex parte, *Seidlitz*, Faun. Balt 426 et *Faun. Transsylv.* 682; var. *simplex* *Faust* l. c. 460.

Zevnějškem druhu *melanophthalmus* Payk. podobný, od něho odlišný noscem mohutnějším, nepatrně prohnutým, u kořene v rádkách tečkovaným, skoro hladkým, mnohem kratším, u ♂ asi tak jako štít s hlavou dlouhým, u ♀ skoro konce kyčlí prostředního páru noh dosahujícím, tykadly k ústům více přiblíženými, u ♂ ke konci první čtvrtiny, u ♀ ke konci první třetiny nosce vkloubenými, kratšími nohami, širšími a kratšími holeněmi a souměrně po celém světle neb tmavě žlutohnědém těle rozloženými, jemnými, nikdy šupinkovitě nerozšířenými chloupky. Var. *simplex* *Faust* liší se od typického tvaru slaběji

vyvinutými nohami, jemnějšími, na vnitřní straně slabě vykrojenými holeněmi předních noh 3—4·2 mm dlouhý. — Po celé Evropě na vrbách rozšířen.

20. *Dorytomus salicinus* Gyllenhal,

Insecta suecica IV, 584 et *Schönherr* III, 297 et VII, 175, *Faust* Bull. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 455, *Redtenbacher*, Faun. Austr. II. 763, *Seidl*, Faun. Transsylv. 683; *parvulus* *Zetterstedt*, Fauna Ins. Lapp. 175. Obr. 6.

Mezi druhy třetí skupiny protáhlým, nápadně úzkým tělem snadno znatelný. Tmavohnědý, tykadla mimo paličku, šev krovek a s ním souběžná, více méně znatelně kreslená postranní páska žlutavé, tělo bělavými, dosti dlouhými a tlustými, na spodní straně štítu a metasternu mnohem delšími a hustěji seskupenými chloupky pokryté. Nosec u ♂ tak dlouhý jako štít, u ♀ jako štít s hlavou, podélnými vráskami hustě prostoupený, mdlý. Tykadla silná, krátká, středu štítového nedosahující, násadec rovný, před samým koncem dosti zduřený, přední dva články bičiku stejně dlouhé, málo delší než širší, ostatní příčné, k paličce se rozšiřující, palička mohutná, vejčitá, delší než přilehlé tři články bičiku dohromady. Čelo mezi očima úzké, u ♂ o polovinu užší než nosec. Štít as tak dlouhý jak široký neb jen málo kratší než širší, napřed šikmo, vzadu rovně uťatý, po obou stranách za přední, směrem k čelu protáhlou hranou vmáčknutý, uprostřed nejširší, odtud k hlavě i ke kořenu souměrně, mírně zúžený, po délce plochý, po šířce mírně vyklenutý, jemně a hustě tečkovaný. Krovky as třikrát tak dlouhé jako široké, u kořene rovně uťaté, s rovnoběžnými, v poslední čtvrtině mírně zaokrouhlenými stranami, v hlubokých rýhách silně a hustě tečkované, mezirýží sotva širší než rýhy, ploché, jemně tečkované. Nohy mohutně vyvinuté, stehna silně zduřená, u ♂ silným, ostrým, u ♀ slabším zubem ozbrojená, holeně krátké, rovné, ke konci znatelně rozšířené. 2·4—3·3 mm dlouhý. — Ve střední a severní Evropě, pak v Sibirii na vrbách.

21. *Dorytomus villosulus* Gyllenhal,

Schönherr III. 303, *Faust* Bull. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 457, *Redtenbacher* Fauna Austr. II, 763, *Seidlitz*, Fauna Transsylv. 683, *agnathus* *Redtenbacher*, *ibid*; ♂ *necessarius* *Faust*, *ibid.*: *fallax* *Faust*, *ibid.*

Zevnějškem druhu *rufulus* *Bedel* podobný, od něho tělem

protáhlejšími, dlouhými, hustě seskupenými, přilehlými chloupky pokrytým, noscem užším u obou pohlaví skoro stejně dlouhým, u ♀ lesklým, až ke středu chloupkovaným a zde nejužším, odtud pak jak ke kořenu, tak i k ústům velmi znatelně rozšířeným, u ♂ mdlým, vráskovaným, válcovitým a po celé délce pýřitým jinak vkloubenými tykadly a jemněji tečkovaným štítem odlišný. Tykadla jsou u ♂ blíže úst, as ve vzdálenosti šířky nosce, u ♀ před samým středem nosce vkloubená. Tělo jest světle neb temně žlutohnědé, 3—4 mm dlouhý. — Ve střední Evropě rozšířen.

22. *Dorytomus puberulus* Boheman.

Schönherr VII, 178, *Faust* Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 453.

Mezi druhy třetí skupiny velmi význačný a lehce znatelný po nápadně tlustém nosci, v obou rodech blíže úst vkloubených tykadlech, širokém, v poslední čtvrtině ke hlavě náhle zúženém štítu a jen as dvakrát tak dlouhých jako širokých, od ramen do zadu sice slabě, však znatelně zúžených krovkách. Světle neb tmavě hnědožlutý, tělo jemnými, na povrchu souměrně, dosti hustě rozloženými, bělavými chloupky pokryté. Nosec nápadně tlustý, u ♂ tak dlouhý jako štít, u ♀ jako štít s hlavou, hustě vráskovitě tečkovaný, uprostřed podélnou více méně znatelnou lištou zdobený. Tykadla sotva do středu štítu sáhající, násadec rovný, v apikální části dosti zduřený, první článek bičíku as dvakrát tak dlouhý jako široký, druhý as tak dlouhý jako široký, ostatní články značně příčné, směrem k paličce se rozšiřující, palička mohutná, krátce vejčitá, as tak dlouhá jako přilehlé tři články biče ku dohromady. Oči okrouhlé, nepatrně vypouklé, čelo mezi nimi nepatrně užší než nosec. Štít as o polovinu širší než delší, vzadu a napřed rovně uťatý, v první třetině nejširší, k hlavě náhle a silně, do zadu nepatrně, skoro rovně zúžený, po délce sotva znatelně, po šířce slabě vyklenutý, hustě a jemně tečkovaný, někdy podélnou, hladkou, napřed a vzadu více méně zkrácenou páskou zdobený. Štítek malý, tečkovitý. Krovky as dvakrát tak dlouhé jako široké, u kořene rovně uťaté, v ramenech nejširší, odtud až k poslední třetině sice slabě, však znatelně, dále pak v mírném oblouku zúžené, v mělkých rýhách dosti hrubě tečkované, tečky po stranách a na konci 2—3krát slabší, mezirýží široké, velmi jemnými tečkami hustě prostoupené. Nohy krátké, stehna slabě zduřená, u ♂ slabě, u ♀ sotva znatelně ozubená, holeně dosti široké, přední na vnitřní straně slabě vy-

krojené. 3·2—3·8 dlouhý. Dosud nalezen v Uhrách, ve Francii a jižní Moravě.

23 *Dorytomus majalis* Paykull,

Fauna Suecica III, 251, *Boheman Schönherr* VII, 176, *Zetterstedt*, Fauna Ins. Lapp. I, 175, *Redtenbacher*, Fauna Austr. II, 762, *Seidlitz*, Faun. Balt. 246 et Fauna Transsylv. 683. *Faust*, Bullet. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883, 449; ab. c. *immaculatus* *Faust*, *ibid*; ab. c. *Paykullii* *Faust*, *ibid*.

Mezi druhý s vykrojeným předním krajem prosterna dlě způsobu pyřitosti těla, skulptury nosce, pak po krátkých válcovitých krovkách znatelný. Hnědočervený, zřídka jednobarevný, často hlava, prsa a břicho částečně neb celé — *a immaculatus* *Faust* —, někdy i strany krovek a skvrna na přední části švu černé — *a Paykullii* *Faust* —, tělo bělavými, na krovkách skvrnovitě seskupenými chloupky pokryté. Nosec mdlý, jemně, hustě, vráskovitě tečkovaný, slabě prohnutý, u ♂ tak jako štít s hlavou dlouhý, u ♀ kyčle prostředního páru noh přesahující. Tykadla do středu štítu sahající, násadec rovný, v poslední třetině slabě zduřený, přední dva články bičíku protáhlé, prvý málo delší než druhý, tento málo delší než široký, ostatní články příčné, směrem k paličce se rozšiřující, palička mohutná, vejčitá, as tak dlouhá jako přilehlé tři články bičíku dohromady. Oči okrouhlé, nepatrně vypouklé, čelo mezi nimi nepatrně užší než nosec. Štít o třetinu širší než delší, napřed šikmo, vzadu rovně ufatý, za přední, směrem k čelu protáhlou stranou úzce, po stranách znatelněji vmáčkнутý, uprostřed nejširší, k hlavě dosti značně, ke kořenu mírněji zužený, jemně a hustě tečkovaný. Štítek malý, tečkovitý. Krovky sotva dvakrát tak dlouhé jako široké, u kořene rovně ufaté, mnohem širší než štít, strany od tupouhlých ramen až k poslední třetině rovnoběžné, dále pak v mírném oblouku zúžené, v hlubokých rýhách hrubě tečkované, rýhy po stranách a vzadu mělcí a slaběji tečkované, mezirýží slabounce vyklenuté, velmi jemnými tečkami prostoupené. Nohy dosti mohutně vyvinuté, stehna slabě zduřená, jemně ozubená, holeně krátké, na hořejší polovině vnitřní strany slabě vykrojené. 2 až 3 mm dlouhý. — Na vrbách a topolech ve střední a severní Evropě.

24. *Dorytomus salicis* Walton,

Ann. of nat. hist. 1851, 313, *Redtenbacher*, Faun. Austr. II, 762, *Seidlitz*, Faun. Balt. 426 et Faun. Transsylv. 683, *Faust*,

Bull. Soc. Imp. Nat. Moskau 1883; 451; **Gyllenhalí** *Faust*
ibid. —

Druhu majalis *Payk.* velmi podobný od něho aspoň na horní polovině lištami prostoupeným, kratším, u ♂ tak jako štít, u ♀ jako štít s hlavou dlouhým noscem, v obou pohlavích blíže úst vkloubenými tykadly a nazad zřetelně rozšířenými, za středem nejširšími, na švu vždy hnědočervenými a tmavou, se švem souběžnou postranní páskou zdobenými krovkami odlišný. 2—3 mm dlouhý. — Ve střední a severní Evropě na vrbách.